

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Tertiam Partem Summæ Theologiæ. Cum Commentariis
Reuerendiss. D. Thomæ de Vio Caietani Cardinalis S. Sixti, Et Opvscvlis
Eivsdem In tres Tomos distinctis

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

Qvaestio XXXIII. De modo, & ordine conceptionis Christi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72797](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72797)

Ad euidenciam motarum questionum, sciendum est quod ve- ritas questionis huius, sicut & multarum aliarum in medio con- sistit. Et ideo extrema sectati errauerunt: & quia medium extre- morum naturas sapit, veritatis aliquid attigerit. Feminarum enim potentia ad partem vegetariam spectantes actiue proculdu- bio sunt, sed res facta ab actiua potentia fe- minae materiale est, non actiuum gener- ationis principium: ita quod mas & fe- mina conueniunt in hoc, quod utriusque potentia sunt actiue, sed differunt in re fa- cta per illas poten- tias, nam factum a ma- re, semen est actiuum generationis princi- pium. factum vero a femina, quicquid sit illud menstruum aut semen, materiale est generationis princi- pium. Hac est peri- pateticorum quos Au- ctor sequitur senten- tia, consonante pri- mae philosophiae, quo- niam sic inter mare, & femina unitas spe- cifica saluatur, & in formis, & in poten- tijs, & differentia ponitur ex parte corpo- ris, seu materiae, dum penes res factas, non penes potentias ani- mae, diuersitas for- malis actiui & passi- ui collocat: res enim facta ex parte corpo- ris se tenet. Consonat quoque specifica di- uersitati maris & fe- minae in genere sexus differentia siquidem maris & feminae for- malis est in genere sexus, materialis autem in genere animalis, unde ista specifica di- uersitas ex parte materiae consequens ani- malis genus, rationaliter insert in ipsis proprijs effectibus ma- ris & feminae diuersarum rationum conditiones. Auctelatur de- mum huic positioni, ipsa exterior dispositio membrorum cum suis proprijs operationibus apparentibus manifesta: membra si- quidem masculino sexu propria ad agendum apta conspiciuntur, membra uero femineo sexu propria ad recipiendum facta uide- mus, & feminas recipere semen a maribus efficientibus illud, constat. Recipere autem adeo includitur in eo quod est pati, ut et in substantijs immaterialibus, in quibus non manifeste appareat potentia passiuua, dicamus eas tantum pati quantum recipiunt. Quo fit, ut alienus a philosophia uisus sit, qui negat feminas pati in conceptione, experientia testante eas recipere semen uirile.

Iocq. citato in arg.

in conceptione Christi, siue ali- quid egerit, ex quo sequitur ip- sam fuisse patrem Christi, siue ni- hil egerit (ut quidam dicunt) ex quo sequitur huiusmodi poten- tiam actiua sibi frustra fuisse col- latam. Et ideo dicendum est, quod in ipsa conceptione Christi beata Virgo nihil actiue operata est, sed sola materia ministravit: ope- rata tamen est ante concep- tionem aliquid actiue, preparando materia, ut esset apta conceptui.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod illa conceptio tria priuile- gia habuit scilicet quod esset si- ne peccato originali, quod esset non puri hominis, sed Dei & homi- nis, item quod esset conceptio vir- ginis & haec tria habuit a Spiritu- sancto. Et ideo dicit Dam. * qua- rum ad primum, quod Spiritus sanctus superuenit Virgini purgans ip- sam, i. praeseruans, ne cum peccato originali conciperet. Quantum ad secundum dicit, & uirtutem suscepti- uam uerbi Dei tribuens, i. ut con- ceperet uerbum Dei. Quantum au- tem ad tertium dicit, simul autem & generatiuam, ut scilicet manens uirgo

generatiua feminae est actiua, non generationis, sed materiae pro- xima & propria ipsius generationis & geniti. Ad secundum dicitur, quod mater diligit filium suum, ut pro- prium opus esse actiue, secundum propriam materiam seu pro- prium corpus ipsius filii: est enim ipsa effectiua causa materiae proxima, ut dictum est. Et ex hoc patet responsio ad tertium, concedendo quod quia ma- ter est causa effectiua materiae proxima filii, ideo filius assimila- tur matri: sed falluntur arguentes a negata efficientia respectu actus conceptionis seu generationis in utero, ad inferendum negari omnem efficientiam respectu filii. Ad quartum dicitur, quod nos non dicimus matrem esse ut uas seu locum, &c. ambae enim opiniones sunt extremae, & quod mater concurrat actiue ad generationem, & quod mater fit pure recepti- uae, & passiuae principium filii: media siquidem est peripatetica sententia, matrem esse principium actiuum materiae filij, & passiuum generationis eiusdem.

Ad obiecta ex Damasceni auctoritate respondetur in litera ad primum, quod ideo generatiua adiunxit Damascenus susceptiue, quia diuersas condiciones indicant: susceptiua quidem potentia ad fi- lium Dei refertur, generatiua autem ad uirginitatem matris, uir- go, nam manens uirgo, non potest generare, quia generatio tunc tantum naturaliter fieri potest a femina, quantumcumque facunda, quum concipere potest: concipere autem passiuum non potest sine uirili femi- ne, quod si fit, iam non uirgo conciperet. Quia ergo beata Virgi- ni tributum est, ut manens uirgo posset concipere, ideo ad hoc de- scribendum Dam. addidit generatiuam, potentia enim passiuae generatiua, proculdubio potentia generatiua est multum distans a ratione potentiae susceptiuae uerbi Dei, ut patet.

di inter mare & feminam ratio fit penes agere & pati procul- dubio generationem, propter quam per se primo est sexus, & eius diuersitas.

Ad obiecta Scoti contra doctrinam articuli huius de mari- bus in communi respondetur, & ad primum dicitur, quod mirum est de isto homine affu- mente argumentum Au- ctoris in litera secun- dum, & uidente re- sponsum, & tamen arguente, quasi Au- ctor non responde- rit. Dicimus ergo, ut iam dictum est, quod nec sonniauimus po- tentiam uegetariuam in muliere esse passi- uam, actiua enim est, sed materiae in quam semen uiri agit: sicut etiam in uno & eod- dem homine digesti- ua uirus est actiua materiae, in quam nutri- uita agit, conuer- tendo in substantiam aliam. Nec accipias proprie, sed exempli gratia dictum in litera in responsione ad secundum, quod po- tentia generatiua in mari & femina sint sicut ars superior & inferior: sunt enim non diuersae, sed eiu- dem rationis in se, quous- si ad res effectas ab eis referantur, diuersa- rum rationum inueni- untur: secundum diuer- sam rationem actiui & passiuui agendi & pati- endi, ut dictum est. Dic ergo, quod potentia

posset generare, non quidem acti- ue, sed passiuue, sicut aliae matres hoc consequuntur ex semine uiri. Ad secundum dicendum, quod potentia generatiua in femina est imperfecta respectu potentiae generatiuae, quae est in mare. Et ideo sicut in artibus, ars inferior disponit materiam, ars autem su- perior inducit formam, ut dicitur in 2. Phy. * ita etiam uirtus genera- tiua feminae preparat materiam, uirtus autem actiua maris for- mat materiam preparatam.

AD TERTIUM dicendum, quod ad hoc quod transmutatio sit natu- ralis, non requiritur, quod in mate- ria sit principium actiuum, sed solum passiuum, ut dictum est.

QVAESTIO XXXIII. De modo & ordine conceptionis Christi in quatuor articulos diuisa.

DEINDE considerandum est de modo & ordine conceptionis Christi.

Et circa hoc quatuor. Primo, Virum corpus Christi in primo instanti concep- tionis fuerit formatum.

generatiua feminae est actiua, non generationis, sed materiae pro- xima & propria ipsius generationis & geniti.

Ad secundum dicitur, quod mater diligit filium suum, ut pro- prium opus esse actiue, secundum propriam materiam seu pro- prium corpus ipsius filii: est enim ipsa effectiua causa materiae proxima, ut dictum est.

Et ex hoc patet responsio ad tertium, concedendo quod quia ma- ter est causa effectiua materiae proxima filii, ideo filius assimila- tur matri: sed falluntur arguentes a negata efficientia respectu actus conceptionis seu generationis in utero, ad inferendum negari omnem efficientiam respectu filii.

Ad quartum dicitur, quod nos non dicimus matrem esse ut uas seu locum, &c. ambae enim opiniones sunt extremae, & quod mater concurrat actiue ad generationem, & quod mater fit pure recepti- uae, & passiuae principium filii: media siquidem est peripatetica sententia, matrem esse principium actiuum materiae filij, & passiuum generationis eiusdem.

Ad obiecta ex Damasceni auctoritate respondetur in litera ad primum, quod ideo generatiua adiunxit Damascenus susceptiue, quia diuersas condiciones indicant: susceptiua quidem potentia ad fi- lium Dei refertur, generatiua autem ad uirginitatem matris, uir- go, nam manens uirgo, non potest generare, quia generatio tunc tantum naturaliter fieri potest a femina, quantumcumque facunda, quum concipere potest: concipere autem passiuum non potest sine uirili femi- ne, quod si fit, iam non uirgo conciperet. Quia ergo beata Virgi- ni tributum est, ut manens uirgo posset concipere, ideo ad hoc de- scribendum Dam. addidit generatiuam, potentia enim passiuae generatiua, proculdubio potentia generatiua est multum distans a ratione potentiae susceptiuae uerbi Dei, ut patet.

Super Questionis trigesima tertiae Articulum primum.

Titulus de mensura formationis, quae corpus figuratum in membrorum interiorum & exteriorum forma est, quarrit, an scilicet mensura durationis ipsius formationis fuerit instans conceptionis, an sicut in alijs hominibus fuerit tempus consequens conceptionem.

In corpore articuli primo distinctio trimembris fit: secundo singula tractantur membra, & sic respondetur quaesito.

Distinctio

Distinctio est: Tria in conceptione confiderantur, &c. quae clare patent in littera.

¶ Tractando autem tertium membrum, scilicet de augmento, aduerte quod cum dicitur augmentum non esse sine motu locali, intellige de motu locali formaliter, vel virtualiter, hoc est, vel quia motui augmentationis iungitur vere localis motus corporis quantum ad maiorem locum, vel ipse motus augmenti afferens intrinsece quantitatem maiorem, est collatius per viam sequelae maioris loci, ac si motus interveniret localis. Vro autem modo tractatio litterae currit, quia vtroque modo tempore mensuratur, acq̄sio maioris loci. Non est autem locus iste consonus dicendi huic quae solum.

¶ Tractando secundum membrum in quo simili quaestio conclusio, conclusio resp̄siva ponitur. Formatio corporis Christi fuit in instanti. Probat dupliciter. primo ex infinitate virtutis actus: secundo ex parte persone filij.

¶ Clara sunt in litteris, si aduertes, quod prima ratio concludit de possibili, secunda vero de facto. Nam ex infinitate virtutis actus, agentis tamen secundum liberum arbitrium, non inferuntur efficaciter, quod fecit sed quod facere potuit in instanti, & hoc expresse sonat verba litterae. Ex necessitate autem conficendi, quod filius Dei conceptus est, iuncta decentia, quod non nisi formatum corpus assumendum erat, inferuntur in de facto idem fuit quod stans conceptionis, formationis, & assumptionis, ut patet.

¶ In responsione ad primum, aduerte quod Magister sentent. in 4. dist. 3. exponit Aug. auctoritatem non de formatione in se, sed in sua manifestatione. Et in idem recit responsio Auctoris obsecuro. quae de augmento illius forma ionis exponit: augmentatio enim formatio manifestavit formationem latentem

¶ Secundo, vtrum in primo instanti conceptionis fuerit animatum.

¶ Tertio, vtrum in primo instanti conceptionis fuerit a verbo assumptum.

¶ Quarto, vtrum conceptio illa fuerit naturalis, uel miraculosa.

ARTICVLVS I.

Vtrum corpus Christi fuerit formatum in primo instanti conceptionis.

AD PRIMVM sic proceditur. Videtur quod corpus Christi non fuerit formatum in primo instanti suae conceptionis. Dicitur enim Joā. 2. Quadraginta & sex annis edificatum est templum hoc: quod exponens Aug. in 4. de Trin. dicit, Hic numerus perfectioni dominici corporis aperte congruit. Et in lib. 83. ¶ Quae. dicit, non absurde 46. annis de fabricatu esse templum, quod corpus eius figurabat, ut quot anni fuerunt in fabricatione templi, tot dies fuerint in corporis Domini perfectione. non ergo in primo instanti conceptionis corpus Christi fuit perfecte formatum.

¶ 2. Præ. Ad formationem corporis Christi requirebatur motus localis, quo purissimi sanguinis de corpore Virginis ad locum generationis congruere, perueniret: nullum autem corpus potest moueri localiter in instanti, eo quod tempus motus diuisione mobilis, ut probatur in 6. Phys. ¶ ergo corpus Christi non fuit in instanti formatum.

¶ 3. Præ. Corpus Christi formatum est ex purissimis sanguinibus virginis, ut sup. habitum est. ¶ Non autem potuit esse materia illa in eodem instanti sanguis & caro, quia sic materia simul fuisset sub duabus formis. ergo aliud fuit istud, in quo ultimo fuit sanguis, & aliud in quo primo fuit caro formata: sed inter quolibet duo instantia est tempus medium, ergo corpus Christi non fuit in instanti formatum, sed per aliquod tempus.

¶ 4. Præ. Sicut potentia augmentaria requirit determinatum tempus in suo actu, ita etiam & virtus generatiua: utraq; enim est potentia naturalis ad uegetatiuam animam pertinens: sed corpus Christi fuit determinato tempore augmentatum, sicut & aliorum hominum corpora: dicitur enim Luc. 2. quod proficiebat sapientia & aetate. ergo uidetur quod pari ratione formatio corporis eius, quae pertinet ad eam generatiuam, non fuerit in instanti formatum, sed

A determinato tempore, quo aliorum hominum corpora formantur.

SECONTRA est, quod Greg. dicit 18. Moralium, Angelo nuntiante, & Spiritu sancto adueniente, mox verbum in utero, mox intra uterum verbum caro.

RESPON. Dicendum, quod in conceptione corporis Christi, tria est considerare. Primo quidem, motum localem sanguinis ad locum generationis: secundo formationem corporis ex tali materia: tertio autem, augmentum quo producit ad quantitatem perfectam, in quorum medio conceptio consistit. nam primum a conceptione pambulum: tertium autem conceptionem sequitur. Primum autem non potuit esse in instanti, quia hoc est contra ipsam rationem motus localis corporis cuiuscumque: cuius partes successiue subintrant locum. Similiter & tertium oportet esse successiuum, tum quia augmentum non est sine motu locali, tum quia procedit ex uirtute animae in corpore formato operantis, quae non operatur nisi in tempore. Sed ipsa formatio corporis, in qua principaliter ratio conceptionis consistit, fuit in instanti, duplici ratione. Primo quidem, per uirtutem agentis infinitam. scilicet Spiritu sancti, per quem corpus Christi est formatum, ut supra dictum est. ¶ Tanto enim aliquod agens citius per materiam disponere, quanto maioris virtutis est: unde agens infinite uirtutis, potest in instanti materiam disponere ad debitam formam. Secundo ex parte personae filij, cuius corpus formabatur: non enim erat congruum ut corpus humanum assumeret nisi formatum. Si autem ante formationem perfectam aliquod tempus conceptionis praecessisset, non posset tota conceptio attribui filio Dei, quae non attribuitur ei nisi ratione assumptionis. Et ideo in primo instanti, quo materia adunata peruenit ad locum generationis, fuit perfecte formatum corpus Christi, & assumptum. Et per hoc dicitur ipse filius Dei conceptus, quod aliter dici non posset.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod uerbum Augustini, utrobique, non refertur ad solam formationem simul cum determinato augmento usque ad tempus partus. Unde secundum rationem illius numeri, dicitur perfici tempus nouem mensium, quo Christus fuit in utero Virginis.

AD SECVNDVM dicendum, quod motus ille localis non comprehenditur infra ipsam conceptionem, sed est conceptioni praambulans.

AD TERTIVM dicendum, quod non est assignare ultimum instantem, in quo materia illa fuit sanguis, sed est assignare ultimum tempus, quod continuatur nullo interueniente medio ad primum instantem, in quo fuit caro Christi formata. Et hoc instantem fuit terminus temporis

prius ob paruitatem. Consonat autem expositio haec Augustini uerbis, qui de perfectione dominici corporis loquitur: quamuis, nisi ipsa formatio dominici corporis in primo instanti fuerit perfecta essentialiter, non tamen fuit perfecta quantitatively. Hoc est, quod licet haberet in primo instanti omnia membra, & lineamenta, tamen in ea quantitate, quam habuisset, si in quadraginta, & sex diebus fuisset corpus illud formatum, sed ad tantam quantitatem peruenit ipatio quadraginta sex dierum, & propterea tot dies in dominici corporis perfectione interuenisse dicuntur. Verum est enim hoc de perfectione quantitativa formationis corporis, & non de perfectione essentiali ipsius formationis, ut dictum est. Et ideo licet inter formationem corporis Christi, & aliorum sit differentia temporis, quia Christi corpus in instanti formatum est, aliorum uero in 46. diebus, inter perfectionem tamen quantitativam quam perficiunt in quadraginta sex diebus in corporibus seculorum, respectu corporis Christi, & aliorum nulla est differentia: quia in Christi corpore, sicut in aliorum hominum corporibus, perficiendis quadraginta sex dies consumati sunt. Et hoc Augustinus, tradidit. Auctor, & Magister sentent. exposuerunt.

lib. 8. ca. 35. in prin.

præcaro

D. 74.

E

poris motus localis materię ad locũ generationis. **F**
AD QUARTVM dicendum, qđ augmētũ sit per
 potentiam augmentatiuam ipsius, quod augetur:
 sed formatio corporis sit per potentia generatiuā,
 non eius qui generatur, sed ipsius generantis ex se-
 mine, in quo operatur vis formatiua ab anima p̄ris
 deriuata. Corpus autem Christi non fuit formatũ
 ex semine viri (sicut supra dictũ est*) sed ex opera-
 tione Spiritus sancti, & ideo talis debuit esse forma-
 tio, vt Spiritus sanctus deceret. Sed augmētũ cor-
 poris Christi fuit factum fm̄ potentiam augmētati-
 uam aīa Christi, quā cum sit specie conformis aīa
 nostrā, eodem modo debuit corpus illud augmen-
 tari, sicut & alia hominum corpora augmentātur,
 vt ex hoc ostenderetur natura humanā natura.

ARTICVLVS II.
Super Quæstio. 33. Vtrum corpus Christi fuerit animatũ in primo instanti sue conceptionis.

T Iulius, de anima
 to intellectuā
 anima, querit,
AD SECVDVM sic procedit.
Videtur, qđ corpus Christi
 non fuerit animatum in primo
 instanti sue conceptionis. Dicit
 enim Leo Papa in Epistola ad
 Iulianum. *Non alterius nature
 erat caro Christi, quā nostra;
 nec alio illi quā ceteris homi-
 nibus anima est inspirata princi-
 pio: sed aliis hominibus non in-
 funditur anima in primo instan-
 ti sue cōceptionis, ergo nec cor-
 pori Christi aīa debuit infundi
 i primo instāti sue cōceptionis.

¶ 2 Præ. Anima, sicut quælibet
 forma naturalis, requirit deter-
 minatam quātitatem in sua ma-
 teria: sed in primo instanti con-
 ceptionis corpus Christi nō ha-
 buit tantam quātitatem, quan-
 tam habent corpora aliorũ ho-
 minum, qñ animantur, alioquin

si continue fuisset postmodum augmentatum, vel
 citius fuisset natum, vel in sua natiuitate fuisset maio-
 ris quātitatis, quā alij infantes: quorum primum
 est contra Aug. *4. de Trin. ubi probat eum spatio
 nouem mensium in utero Virginis fuisse: secundũ
 autem est contra Leonem Papam, qui in sermone
 Epiphaniæ dicit, quod Magi inuenerunt p̄erum Ie-
 sum in nullo ab humanā infantie generalitate dif-
 cretum. non ergo corpus Christi fuit animatum in
 primo instanti sue conceptionis.

¶ 3 Præ. Vbiq; est prius & posterius, oportet ef-
 se plura instantia: sed secundum Philo. *in li. de ge-
 neratione animalium, in generatione hominis re-
 quiritur prius & posterius: prius enim est uiuum, &
 postea animal, & postea homo. ergo non potuit a-
 nimatio Christi perfici in primo instanti sue con-
 ceptionis.

¶ SED CONTRA est, quod Dam. *dicit in 3 lib. Si-
 mul caro, simul Dei uerbi caro, simul caro animata
 anima rationali & intellectuāli.

RESPON. Dicendũ, qđ ad hoc quod conceptio
 ipsi filio Dei attribuitur (vt in Symb. *constemur,
 dicentes, Qui conceptus est de Spiritu sancto) neces-
 se est dicere, qđ ipsum corpus Christi, dum concipe-
 retur, esset a uerbo Dei assumptum. Ostensum est
 autem supra, qđ uerbum Dei assumptum sit corpus me-
 diante anima, & animam mediante spiritu, id est in-

reflectu: unde oportuit, quod in primo instanti con-
 ceptionis corpus Christi esset animatum anima ra-
 tionali.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod principium
 inspirationis anime, potest considerari dupliciter.
 Vno modo, secundum dispositionem corporis, &
 sic non ab alio principio inspirata est anima cor-
 pori Christi, & corporibus aliorum hominum: si-
 cut enim itatum formato corpore alterius homi-
 nis, infunditur anima, ita fuit in Christo. Alio mo-
 do potest considerari dictum principium, solum
 secundum tempus, & sic quia prius tempore forma-
 tum fuit perfecte corpus Christi, prius tēpore fuit
 etiam animatum.

AD SECVDVM dicendum, qđ anima requirit
 debitam quātitatem in materia, cui infunditur, sed
 ista quātitas quādam latitudinem habet, quia &
 in maiori & in minori quātitate saluatur. Quāti-
 tas autem corporis, quam habet, cum primo sibi
 infunditur anima, proportionatur quātitati perfe-
 ctæ, ad quam per augmentum perueniet, ita scilicet,
 quod maiorum hominum maiorem quāntita-
 tem corpora habent in prima animatione. Chri-
 stus autem in perfecta ætate habuit decetē, & me-
 diocrem quātitatem, cui proportionabatur quā-
 titas quam corpus eius habuit in tempore, quo a-
 liorum hominum corpora animantur, minorem
 tamen habuit in principio sue conceptionis: sed ta-
 men illa parua quāntitas non erat tam parua, ut in
 ea non posset ratio animati corporis conseruari,
 cum tali quāntitate quorundam paruorum homi-
 num corpora animantur.

AD TERTIVM dicendum, quod in generatio-
 ne aliorum hominum locum habet, quod dicit
 Philosoph. * propter hoc quod successiue corpus
 formatur, & disponitur ad animam: unde primo,
 tamquam imperfecte dispositum, recipit animam
 imperfectam, & postmodum quando perfecte est
 dispositum, recipit animam perfectam: sed corpus
 Christi propter infinitam uirtutem agentis fuit per-
 fecte dispositum in instanti, & ideo statim in primo
 instanti recepit formam perfectam, id est animam
 rationalem.

ARTICVLVS III.
Super Quæstio. 33. Vtrum corpus Christi in primo instanti sue conceptionis fuerit a uerbo assumptum.

T Iulius, prima
 facie superflua
 tare p̄glecti,
 quia iam in precede-
 ti articulo assumptũ
 & probatum est, &
 dum conciperetur cor-
 pus Christi, assump-
 tum est. Veniunt
 si conspectum
 fuerit, quod proprias
 habet difficultates p̄
 positio ista, quæ ma-
 nifestata est ad fun-
 dandũ antedicta, non
 superfluitati, sed per-
 fectioni doctrinæ at-
 tribuitur, quod specia-
 liter mota sit quæ-
 stio de articulo isto.
 ¶ In corpore articuli
 unica est conclusio,
 Caro Christi est si-
 mul concepta, & as-
 sumpta a uerbo. Pro-
 batur

AD TERTIVM sic procedit.
Vt qđ caro Christi prius fue-
 rit concepta, & postmodum as-
 sumpta. Quod enim non est, nō
 potest assumi: sed caro Chri per
 conceptionem esse incepit. ergo
 vt qđ fuerit assumpta a uerbo
 Dei, postquam fuit concepta.
¶ 1 Præ. Caro Christi fuit assu-
 mpta a uerbo Dei mediāte anima
 rationali: sed in termino conce-
 ptionis accepit animā rationa-
 lem, ergo in termino cōceptio-
 nis fuit assumpta: sed in termi-
 no cōceptionis dicitur iā con-
 cepta, ergo prius fuit concepta,
 & postmodum assumpta.

Gregar. i.

Super Quæstio. 33. Articulu secundũ.

g. d. 3. q. 5. ar. 2. ad 3. & 4. cont. c. 44. & 45. ad 2. & opa. 3. c. 223. & 224. & 10. 2. 1. 15. & c. 2. 1. c. 1. Sit epi. 1. ad Iul. epi. Co. enim nō re mota a filii.

14. ca. 5. to. 3. In ferm. 4. cir ca med. illi incip. hic er. Iulium & ra tionabile.

12. c. 4. to. 4.

lib. 3. c. 3. a med.

In symbo.

¶ 6. ar. 1.

11. ar. 1. 1053.

c. 13. m. 1054.

loco citat in argum.

3. d. 1. q. 2. art. 1. c. 4. 1055.

Cap. 10.

banur dupliciter. primo ex proprietate loquendi supra definita: secundo deducendo ad inconueniens. Probatio prima est, quia illa est propria, Deus factus est homo, non autem ista, homo factus est Deus: hoc enim loquendi proprietates significat id, quod est hominis non praexistisse, ac per hoc carnem non prius fuisse quam assumptam esse. Ratio autem ad inconueniens est: Si caro Christi fuisse prius concepta, quam assumpta, & habuisset aliquando propriam hypostasim, prae Verbo hypostasim, & sic antequam incarnationis non fuisset secundum hypostasim, aut destructa fuisset propria carnis hypostasim in assumptione. Hoc secundum est inconueniens, primum autem est contra mysterium incarnationis, ergo contra fidem edicere, carnem Christi prius conceptam, quam assumptam.

Adhuc hic, quod quia fides nullum in dicit inconueniens alterendum, ideo secundus inconuenientibus responsum datus (quae semper pro ex dicitur habentur sunt) Auctor concludit positionem hanc esse contra fidem, utpote talem, ex qua sequitur aliquid contra fidem incarnationis: sequitur enim, non esse hanc unionem hypostasim inter verbum & humanam naturam secundum se, & eius essentielles partes: ac per hoc in triduo mortis Christi, quando caro erat separata ab anima, non fuisset uerum dicere, quod filius Dei est in sepulchro, quia hypostasim corporis non fuit hypostasim filij Dei.

¶ 3 Præ. In omni generato prius tempore est id, quod est imperfectum eo, quod est perfectum, ut patet per Philolophum in 9. Metaphysic. * sed corpus Christi est quiddam generatum, ergo ad ultimam perfectionem, quae consistit in unione ad uerbum Dei, non statim in primo instanti conceptionis puenit, sed primo fuit caro concepta, & postmodum assumpta.

SED CONTRA est, quod Aug. * dicit in lib. de fide ad Petrum, Firmissime tene & nullatenus dubites, carnem Christi non fuisse conceptam in utero Virginis, priusquam susciperetur a Verbo.

RESPON. Dicendum, quod (sicut supra dictum est) proprie dicimus Deum factum esse hominem, non autem proprie dicimus, quod homo factus sit Deus: quia scilicet Deus assumpsit sibi id, quod est hominis, non autem praexistit id, quod est hominis, quasi per se subsistens antequam susciperetur a uerbo. Si autem caro Christi fuisset concepta, antequam susciperetur a Verbo, habuisset aliquando aliquam hypostasim praeter hypostasim Verbi Dei, quod est contra rationem incarnationis, secundum quam ponimus uerbum Dei esse unitum humanae naturae, & omnibus partibus eius in unitate hypostasim: nec fait conueniens, quod hypostasim praexistens humanam naturam, uel alicuius partis eius, uerbum Dei sua assumptione destrueret. & ideo contra fidem est dicere, quod caro Christi prius fuerit concepta, & postmodum assumpta a uerbo Dei.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod si caro Christi non fuisset in instanti formata, seu concepta, sed per temporis successione, oporteret alterum duorum sequi, uel quod assumptum nondum esset caro, uel quod prius esset conceptio carnis, quam eius assumptio: sed quia ponimus, conceptionem in instanti esse perfectam, consequens est, quod in il-

la carne simul fuit concipi, & conceptum esse. Et sic patet Aug. * dicit in lib. de fide ad Petrum, dicimus ipsum Dei uerbum sine carnis conceptione conceptum, ipsamque carnem Verbi incarnatione conceptam.

Et per hoc, patet etiam responsio ad secundum. Nam simul dum caro illa concipitur, concepta est, & animatur.

AD TERTIUM dicendum, quod in mysterio incarnationis, non consideratur accessus quasi alicuius praexistentis praesentis usque ad unionis dignitatem, sicut posuit Photinus haereticus, sed potius consideratur ibi descensus

A sicut quod perfectum Dei uerbum in perfectionem naturam nostram sibi assumpsit, secundum illud Ioan. 6. Descendi de caelo.

ARTICVLVS III.
Vtrum conceptio Christi fuerit naturalis uel miraculosa.

AD QVARTVM sic procedit. Vt quod conceptio Christi fuerit naturalis. Secundum non conceptionem carnis, Christus dicitur filius hominis, sicut & uerus & naturalis Dei filius, ergo eius conceptio fuit naturalis.

¶ 2 Præ. Nulla creatura producit operationem miraculosam: sed conceptio Christi attribuitur beatae Virgini, quae est pura creatura: dicitur enim quod Virgo Christum concepit, ergo videtur quod non sit miraculosa conceptio, sed naturalis.

¶ 3 Præ. Ad hoc quod aliqua transmutatio sit naturalis, sufficit quod principium passuum sit naturale, ut supra habitum est: sed principium passuum ex parte matris in conceptione Christi fuit naturale, ut ex dictis patet. * ergo conceptio Christi fuit naturalis.

SED CONTRA est, quod Dion. dicit in Epistola ad Caium monachum: * super hominem operabatur Christus ea, quae sunt hominis: & hoc monstrat Virgo supernaturaliter concipiens.

RESPON. Dicendum, quod (sicut Amb. * dicit in li. de incarnatione) multa in hoc mysterio, & sicut naturam inuenies, & ultra naturam. Si non consideremus id, quod est ex parte materiae conceptus quam mater ministravit, totum est naturale. Si uero consideremus id, quod est ex parte uirtutis actiuae, totum est miraculosum: sed quia unum quodque magis iudicatur sicut forma, quam sicut materiam, & similiter sicut agens, quam sicut patiens, inde est, quod conceptio Christi debet dici simpliciter miraculosa & supernaturalis: sed secundum aliquid naturalis.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod Christus dicitur naturalis filius hominis, in quantum habet naturam humanam ueram, per quam est filius hominis, licet eam miraculose habuerit: sicut caecus illuminatus, uidet naturaliter per potentiam uisum, quam miraculose accepit.

AD SECUNDVM dicendum, quod conceptio attribuitur Virgini beatae, non tamquam principio

¶ Super Questionis trigesima secundae, Articulum quartum.

Titulus quaerit, an simpliciter & absolute conceptio Christi fuerit naturalis uel miraculosa. Constat enim quod in conceptione aliquid fuerit naturale, & aliquid miraculosum: sed quaeritur, an fuerit simpliciter, & absolute miraculosa.

¶ In corpore una est conclusio, habens duas partes. Conceptio est simpliciter miraculosa, secundum aliquid naturalis. Declaratur & probatur. Declaratio est ex auctoritate Ambrosij, quae exponitur, quia ex parte materiae ministratae a matre est naturalitas, ex parte uirtutis actiuae est supernaturalitas. Probatio est, unum quodque magis iudicatur secundum formam, & agens, quam materiam, & patiens, ergo conceptio Christi est simpliciter miraculosa & secundum quid naturalis.

¶ A uerte hic, quod quia ut in secundo traditur Physicoium, forma ex parte agentis se tenet, ideo Auctor formam agentis coniunxit in probatione, licet in declaratione solus actiuae uirtutis meminisset. Rursus ad uerte, quod Auctor ad rem spectans, non curauit discutere tertium membrum, scilicet quod illa conceptio nec naturalis nec miraculosa simpliciter est, sed secundum aliquid miraculosa, & secundum aliquid naturalis. Ratio enim allata in littera, non solum concludit quod magis est miraculosa, quam naturalis: sed sufficiens est ad concludendum, quod est simpliciter miraculosa, quoniam iudicium simpliciter, & absolute habendum de re, secundum formale similitur, ut in littera fit. Et ideo ad rem, hoc est ad uim medi spectando

3. dist. 2. q. 2. art. 2. Et 4. contr. c. 45. Et quol. 6. q. 10. Et opul. 3. ca. 22. u. que 223. Et lra. 7. l. c. 2. princ.

q. prec. ar. 4. q. 32. artic. 4.

In epist. quae incipit. Quae rursus quidem circa med. illius.

Cap. 6. circa med. 10. 2.

li. 6. text. 13. tom. 1.

c. 16. in prin. tom. 1.

q. 16. artic. 2. & 7.

loco citat. in argum.

di. 1. q. 2. & dist. 2. c. 4. 2.

Cap. 10. 3.

Ando; Auctor indu-
lit, quod simpliciter
est miraculosa, licet
secundum verba as-
sumptis concludē-
dum, q. est magis mi-
raculosa, quam nar-
ralis, dum assumptis,
Vnumquodq; magis
iudicatur secundum
formam, &c. unde pa-
ter efficaciter proce-
ditus litera.

Super Questionis
trigesime quarta,
Articulus pri-
mum.

Theus clarus est,
intellectus, vt sonat.
In corpo, unica est
conclusio: Christus
fuit sanctificatus in
primo sua conceptio-
nis instanti. Probatur
Abundantia gratia
sanctificantis animā
Christi derivare ex
ipsa Verbi unione:
ergo in primo instan-
ti conceptionis Chri-
stus habuit plenitu-
dinem gratia sancti-
ficantis animam, &
corpus eius. Antecedens
probat. Io. 1. Consequētia proba-
tur ex supradictis, q.
corpus Christi anima-
tum, & assumptum in
primo sua conceptio-
nis instanti fuit.

3. dist. 9. q. 5.
art. 3.

11. c. 6. nō
procul a
grm. rom. 3.

actiuo: sed quia ministravit ma-
teriam conceptui, & in eius
utero est conceptio celebrata.

AD TERTIVM dicendum, q.
principium passivum naturale
sufficit ad transmutationem na-
turalem, qm naturali, & consue-
to modo movetur à principio
actiuo proprio: sed hoc in pro-
posito nō habet locum, & ideo
conceptio illa non potest dici
simpliciter naturalis.

QVAESTIO XXXIII.
De perfectione prolis concepte, in
quatuor articulos diuisa.

DE I N D E considerandū
est, de perfectione pro-
lis concepte.

ET circa hoc quaruntur qua-
tuor.

¶ Primo, Vtrum in primo instan-
ti conceptionis Christus fuerit
sanctificatus per gratiam.

¶ Secundo, Vtrum in eodem
instanti habuerit vsū liberi ar-
bitrii.

¶ Tertio, Vtrum in eodem instan-
ti potuerit mereri.

¶ Quarto, Vtrum in eodem instan-
ti fuerit plene cōprehensio.

AR T I C V L V S P R I M V S.
Vtrum Christus in primo instanti sua
conceptionis fuerit sanctificatus
per gratiam.

AD PRIMUM sic proceditur.
AU T, q. Christus non fuerit
sanctificatus in primo instanti
sua conceptionis. Dicit enim 1. ad
Cor. 15. non prius spirituale, sed
quod animale, demū quod spi-
rituale est: sed sanctificatio gra-
tia pertinet ad spiritualitatem. nō
ergo statim à principio sua cō-
ceptionis Christus percepit gra-
tia sanctificationis, sed post ali-
quod spatium temporis.

¶ 2. Præ. Sanctificatio vñ esse à
peccato. fm illud 1. ad Cor. 6. Et
hoc quidem fuisset aliquādo. s.
peccatores, sed abluti estis: sed
sanctificati estis: sed in Christo
numquam fuit peccatum. ergo
non convenit sibi sanctificari
per gratiam.

¶ 3. Præ. Sicut per verbum Dei
omnia facta sunt, ita per Ver-
bum incarnatum sunt oēs ho-
mines sanctificati, qui sanctificā-
tur, Heb. 2. Qui sanctificat, & qui
sanctificatur ex vno oēs: sed ver-
bū Dei, per quod facta sunt om-
nia, non est factum, vt Aug. * dicit
in 1. de Trinit. ergo Christus
per quem sanctificantur oēs,
non est sanctificatus.

SE D C O N T R A est, qd dicit Luc. 1.
Quod ex se nascet sanctū, voca-

Filius filius Dei. Et Io. 10. Quē pa-
ter sanctificavit, & misit in mōdū.

RE S P O N D. Dicendum, q. (sicut
supra dictū est *) abundantia gra-
tia sanctificantis animā Christi,
derivatur ex ipsa Verbi unione,
fm illud Io. 1. vidimus gloriam
eius quasi vngenti a patre, ple-
nū gratia, & veritatis. Ostensum
est autē supra, * quod in primo
instanti sua cōceptionis corpus
Christi animatum fuit, & a ver-
bo Dei assumptum: unde conse-
quens est, quod in primo instan-
ti conceptionis Christus habue-
rit plenitudinem gratia sanctifi-
cantis animam, & corpus eius.

AD PRIMUM ergo dicendū, q.
ille ordo quē ponit ibi Aposto-
lus, prinet ad eos, qui p. profectū
ad spiritualem statū perueniunt.
In mysterio autē incarnationis
magis consideratur descensus di-
uinae plenitudinis in naturā hu-
manam, q. profectus humane na-
turae, quā praeexistens in Deū,
& ideo ī homine Christo à prin-
cipio fuit perfecta spiritualitas.

AD SECUNDVM dicendum, q.
sanctificari, est aliquid fieri san-
ctum. Fit autem aliquid non so-
lum ex cōtrario, sed etiam ex ne-
gatiue uel priuatiue opposito,
sicut albū fit ex nigro, & etiā ex
non albo: nos autē ex peccatoribus
sancti efficiamur, & ita sancti-
ficatio nostra est ex peccato: sed
Christus quidem fm hominem
factus est sanctus, quia hanc gra-
tia sanctitatem non semper ha-
buit, non tñ factus est sanctus ex
peccatore, quia peccatum nun-
quam habuit, sed factus est san-
ctus, ex non sancto fm hominē,
nō quidē priuatiue, ut scilicet ali-
quando fuerit homo & non fue-
rit sanctus: sed negatiue, quia sei-
licet quādo non fuit homo, nō
habuit sanctitatem humanam, &
ideo simul factus fuit homo &
sanctus homo. Propter qd An-
gelus dicit, Luca 1. Quod nasce-
tur ex te sanctū: quod exponens
Greg. * 18. Mor. dicit, Ad distin-
ctionem nostrae sanctitatis, Iesus
sanctus nasciturus asseritur, nos
quippe si sancti efficiamur, nō ta-
mē nascimur, q. ipsa natura cor-
ruptibilis conditione constringimur: ille autem so-
lus ueraciter sanctus natus est, qui ex coniunctione
carnalis copule conceptus non est.

AD TERTIVM dicendū, q. aliter operat pater crea-
tionē rerū p. Filiū, aliter tota Trinitas sanctificatio-
nē hominū p. hominē Christū. Nam uerbū Dei est
eiusdē uirtutis & operationis cum Deo patre, vnde
pater nō operat p. Filiū sicut p. instrumentū, qd mo-
uet motū. Humanitas autē Christi est, sicut instrumentū

dens: est enim illius
causa effectiua, & h-
nalis. Et simile acci-
dit in mysterio Chri-
sti: prius enim exe-
quutionis ordine est
gratia unionis & po-
sterius conuincitur gra-
tia habitualis sanctifi-
cans animā Christi:
sed nō propterea est
imperfectior: ut Scotus
in 3. sent. dist. 7. q.
3. dubio secūdo som-
nauit, uel finxit, po-
nēs, prius ordine in-
tentionis esse summā
gratiam seu gloriam,
& propterea unionē
intendam propter di-
ctam rationem defe-
ctiuam, s. prius in exe-
quutione est poste-
rius in intentione. De-
bebat apponere ly
tum, & dicere, prius
ordine exequutionis
tantum, est posterius
ordine intentionis,
alioquin propositio
non est uniuersaliter
uera, & tunc subli-
mendo, sed unio plo-
nalis est prior ordine
exequutionis tantum,
aduertit minorē
hanc esse falsam, &
deposuisset illā inopi-
nabilem phantasmā
confutata ad euange-
lio, & ab uniuersis pa-
rum medicantibus cir-
ca excellentiam my-
sterij unionis perso-
nalis. Et si quidē non
solum prior exequu-
tione, sed casualitate
omni possibili est, n.
finis & efficiens reli-
quorum donorum in
Christo. Et ideo ex ip-
sa unione concludi-
mus & gratia & glo-
riam summā, ad 30.
ut Io. Euangel. delci-
bens plenitudinē glo-
riae in Christo, ne-
sciens quomodo me-
lius describeret, ut
ad radicem altissimā
se conferret, cum di-
xisset, Vidimus glo-
riam eius, subdidit,
Gloria quasi unigeni-
ti a patre, pleni, &c.
Non solum uniuersa
humana natura, sed
dæmones, & Ange-
li stupet de mysterio
unionis personalis.

lib. 11. c. 1.
34. circa
dum

lib. 11. c. 1.
34. circa
dum

lib. 11. c. 1.
34. circa
dum